

‘INSTANT FOLLOW, ONTZETTEND MOOI!’

TikTok-poëzie in het onderwijs

Op TikTok is de hashtag #poetry tientallen miljarden keren bekeken. Hoe benut je zulke ‘swipe-poëzie’ in het onderwijs zónder haar als laagdrempelige instap te behandelen, en mét oog voor algoritmes, affect en kritisch lezen? In dit artikel laat Jeroen Dera zien hoe TikTok-poëzie een volwaardig analyseobject kan zijn in het schoolvak Nederlands. Hij werkt daarbij drie concrete lesstrategieën uit: samen het poëzieveld op TikTok in kaart brengen, het uitvoeren van een multimodale close reading en het vergelijken van papieren poëzie en TikTok-poëzie vanuit een creatief perspectief.

JEROEN DERA

Wie aan TikTok denkt, denkt wellicht niet direct aan poëzie. En zeker: op het populairste sociale medium onder tieners zijn dansen, make-up en gamen vele malen groter dan gedichten. Desondanks is de hashtag #poetry wereldwijd ruim 90 miljard keer bekeken en bestaan er accounts met een bereik dat voor poëziebegrippen duizelingwekkend te noemen is. Neem Celia Martinez (@powerhouseofthecel) uit Los Angeles: 3,8 miljoen volgers op TikTok, 1,6 miljoen volgers op Instagram, tienduizenden verkochte exemplaren van de papieren bundels die ze via haar kanalen promoot. Haar debuut *Diary of a Romantica, vol. I: Lovers Forgotten* (2023) is op Goodreads goed voor ruim 1300 ratings (peildatum

januari 2026). Ter vergelijking: *Self-Portrait as Othello*, de met de prestigieuze T. S. Eliot Prize bekroonde bundel van Jason Allen-Paisant uit hetzelfde publicatiejaar, heeft er slechts 245.

De hashtag #poetry biedt intussen meer dan poëzie die primair voor TikTok is geschreven of op zijn minst primair op TikTok wordt voorgedragen. Er zijn ook filmpjes waarin gedichten van canonieke auteurs worden vertolkt (van Sylvia Plath tot Federico García Lorca), er zijn *recommendation*-video's waarin gebruikers hun favoriete dichtbundels aanraden, er is educatief georiënteerd materiaal waarin docenten hun leerlingen inwijden in poëzieanalytische termen. Ook in de Lage

Landen wagen TikTokers zich aan de hashtag, met als opvallendste accounts die van @roger.schrijft (meer dan 180.000 volgers), @charavelis (meer dan 35.000 volgers) en @lot.music.official (meer dan 16.500 volgers). Naast zulke accounts die structureel inzetten op poëzie zijn er bovendien gelegenhedsdichters die zich laten horen rondom nieuwsevenementen die jongeren sterk raken, zoals in augustus 2025, toen de zeventienjarige Lisa uit Abcoude op weg naar huis werd vermoord.

Anders dan in bijvoorbeeld het Engelse taalgebied vinden canonieke dichters hier echter nauwelijks weerklank. Wie zoekt op Lucebert, vindt een vakantievilla in Spanje; Hugo Claus blijkt de naam van een TikToker

die met ontbloot bovenlijf voetbal filmpjes maakt en Ida Gerhardt bestaat alleen op de promokanalen van de naar haar vernoemde school in Geldermalsen. Het is daarom misschien niet zo verwonderlijk dat TikTok vooralsnog zeer weinig wordt ingezet in de context van het literatuuronderwijs (zie bijvoorbeeld Delhey et al., 2025, p. 53). Ongetwijfeld speelt daarbij een rol dat docenten zelf weinig gebruikmaken van het medium en de ethische schaduwzijden (desinformatie, privacyschending, verslavingsgevoeligheid) als belangrijke reden noemen om níét met TikTok te werken in hun klas (cf. Rahman & Curwood, 2026).

Toch wil ik in deze bijdrage laten zien hoe TikTok-

Foto: Tom van Limpt

poëzie wel degelijk als interessante casus in het schoolvak Nederlands kan worden ingezet. De insteek daarbij is niet om het sociale medium te gebruiken als laagdrempelige ‘instap’ voor leerlingen – zoals wel vaker voor dit type poëzie is betoogd (cf. Van der Starre, 2021) – maar juist als volwaardig analyseobject dat ons iets leert over de manier waarop literatuur functioneert in hedendaagse digitale media. Ik presenteer daarbij drie strategieën die docenten kunnen inzetten om TikTok-poëzie een plaats in hun literatuuronderwijs te geven.

Eerste strategie: samen het veld in kaart brengen

Relatief recent empirisch onderzoek laat zien dat een meerderheid van de leerlingen in de onderbouw onbekend is met #BookTok, de boekencommunity op TikTok (Dera et al., 2023, p. 105). In een gemiddelde klas is de kans dan ook aanzienlijk dat TikTok-poëzie voor het leeuwendeel van de leerlingen een onontgonnen niche is. Het kan dan bijzonder productief zijn om eerst gezamenlijk in kaart te brengen welke poëziepraktijken er zoal plaatsvinden op dit sociale medium – en welke niet.

In een dergelijke aanpak, die je natuurlijk ook kunt toepassen op andere sociale media, kun je leerlingen bijvoorbeeld in een afgebakende tijd digitaal veldwerk laten doen, bij voorkeur in kleine heterogene groepjes. Wat valt ze allemaal op aan de filmpjes die onder de hashtag #poëzie zijn verzameld? Wat voor thema’s komen er voorbij? Hoe maken de filmpjes gebruik van de multimodale mogelijkheden van het platform (beeld, geluid, tekst)? Valt de leerlingen iets op aan het taalgebruik en de poëtische technieken van TikTok-dichters? En valt er iets te zeggen over de aard van de commentaren die veelbekeken video’s krijgen?

Eerder onderzoek naar TikTok-poëzie en digitale literaire cultuur onder jongeren geeft een duidelijke achtergrond waartegen de antwoorden op deze vragen besproken kunnen worden. Gerichte analyses van het genre laten bijvoorbeeld zien dat goed scorende TikTok-gedichten – net als Instagram-poëzie – toe-

gankelijk taalgebruik hanteren en veel nadruk leggen op thema’s als zelfacceptatie en persoonlijke kracht, en dat ook de reacties op poëzie op het platform sterk affectief geladen zijn (Dera, 2025a; Pâquet, 2019). Zeker in de context van kritische digitale geletterdheid (cf. Bluijs et al., 2021) is het de moeite waard om in de plenaire nabespreking van het ‘veldwerk’ wat langer stil te staan bij dat affectieve aspect. Een emotioneel-humoristisch commentaar als ‘Wie snijdt hier uien?’ – in reactie op een gevoelig TikTok-gedicht van Lot Weijers – laat bijvoorbeeld zien dat de video niet louter bekeken wordt, maar ook een affect oproept dat de gebruiker expliciet wil delen. Dat is relevant, omdat Kulkarni (2024) betoogt dat juist affectieve video’s snel de aandacht van passief scrollende gebruikers trekken en daardoor relatief goed scoren binnen de distributielogica van TikTok. In die wetenschap is het niet verwonderlijk dat je onder de hashtag #poëzie als eerste de gedichten tegenkomt die qua inhoud en toon aansluiten bij de gemiddelde TikTok-twintiger, en dat complexere video’s zichtbaarder worden als je je langer in de hashtag verdiept. Het beeld dat we hier krijgen van poëzie wordt dus mede door het algoritme gedicteerd – een observatie die kritische digitale geletterdheid verbindt aan literatuuronderwijs.

Wie het veld in kaart brengt, moet ook nadenken over wat er ontbréékt. De afwezigheid van cano-nieke dichters uit de Nederlandstalige literatuur kwam al aan de orde, maar ook hedendaagse dichters blijken nauwelijks op TikTok actief. Auteurs als Dean Bowen (1984), Nikki Dekker (1989), Martin Rombouts (1992) en Yentl van Stokkum (1991) hebben weliswaar een TikTok-account, maar in alle gevallen is dat videoloos en niet eens van een bio voorzien. Het levert een mooie meta-vraag op voor een klassen-

gesprek over het hedendaagse boekbedrijf: als we weten dat online aanwezigheid een belangrijke voorwaarde is voor de zichtbaarheid van een auteur bij lezers (cf. Thomas, 2020), waarom zouden er dan zo weinig schrijvers op TikTok zitten?

Het beeld dat we krijgen van poëzie wordt mede door het algoritme gedicteerd – een observatie die kritische digitale geletterdheid verbindt aan literatuuronderwijs

Wat gebeurt er in de multimodale combinatie van tekst, geluid en beeld?

Tweede strategie: een TikTok-casus nader beschouwen

Met ruim 400.000 views is ‘Voor haar’ van Lot Weijers (@lot.music.official) een van de meest bekeken Nederlandstalige gedichten op TikTok (cf. Dera, 2025b). Wie aan de hand van TikTok-poëzie over vormtechnische procedés zou willen spreken, kan met dit gedicht prima uit de voeten. Dat is de tweede strategie om met TikTok-gedichten om te gaan in de klas: onderwerp ze aan een (natuurlijk multimodale) close reading.

In ‘Voor haar’ (QR-code 1) beschrijft Weijers een meisje dat ‘haar gevoelens laat verspreiden als een bosbrand / en dan zelf het vuur weer blust’ – met andere woorden, een jonge vrouw die intense emotionele uitbarstingen kan hebben maar daar vervolgens wel controle over vindt. Ze beschouwt haar lichaam als een tempel, ‘niet een met statelijke pilaren en smakelijke balzalen / maar een met schadde / met breuken en wonden en blaren’. De schoonheid van die tempel schuilt, zo stelt Weijers, juist in de beschadigingen die ze heeft opgelopen. Daarmee roept de tekst op tot acceptatie van het eigen lichaam, tot vrede hebben met hoe en

wie je bent. Aan het einde van het gedicht blijkt dat het lyrisch ik zelf nog niet zover is, maar in de slotregels klinkt wel optimisme door: dit gedicht is ‘voor het meisje dat ik niet ken, ook nog niet ben / maar wel kan worden’.

Dit thematiseren van eigenwaarde past uitstekend in het eerder geschetste beeld van TikTok-poëzie. De reacties op ‘Voor haar’ laten zien dat Weijers daarmee veel gebruikers weet te raken – ‘Dit doet me denken aan mijn tijd in de kliniek’, merkt een van hen met een verwijzing naar de eigen mentale gezondheid op. Een interessante vraag om daarbij in de klas te behandelen is hoe de vorm van Weijers’ video bijdraagt aan het effect dat haar woorden op de kijkers hebben. Wat gebeurt er in de multimodale combinatie van tekst, geluid en beeld dat deze reacties stuurt? Mogelijke perspectieven naast de tekst zelf zijn dan bijvoorbeeld de licht sentimentele pianomuziek die Weijers als muzikale omlijsting kiest of Weijers’ keuze om het gedicht op haar slaapkamer vanuit een handgeschreven notitieboek voor te dragen, hetgeen de enscenering van het gedicht iets intiems en hoogstpersoonlijks geeft. Dat past dan weer bij de ‘authenticiteit’ en ‘relatability’ van de literaire cultuur op TikTok (cf. Dera, 2024).

‘Voor haar’ leent zich intussen ook voor de introductie en toepassing van literaire begrippen. De al genoemde bosbrand- en tempelbeeldspraak kunnen gebruikt worden om de vergelijking-met-als te bespreken, en misschien ook het concept cliché (‘het lichaam als tempel’). Evengoed kunnen leerlingen op zoek gaan naar poëtische procedés op het niveau van klank. Ze ontdekken dan dat Weijers ritme in haar tekst brengt door gebruik te maken van combinaties van alliteratie en assonantie (bijvoorbeeld in de sequentie *statelijke/smakelijke/schadde* of *balzalen/breuken/blaren*) en vrouwelijk rijm (*pilaren/blaren*). Een boeiende vraag is ook of alle woorden uit hetzelfde register komen of dat er woorden zijn die wat uit de toon vallen. Opvallend in dat verband zijn bijvoorbeeld ‘statelijke’ en ‘canvas’, die beide beduidend infrekenter zijn dan de andere woorden die Weijers in ‘Voor haar’ gebruikt.

QR-code 1. Het gedicht ‘Voor haar’ van Lot Weijers (@lot.music.official; <vm.tiktok.com/ZGdHTNSfM>)

Na een inhoudelijke en formele bespreking
van het gedicht zouden leerlingen de opdracht
kunnen krijgen om na te denken over een TikTok-
filmpje waarin dit gedicht wordt vertolkt

Waar dit soort poëzie in de dagelijkse praktijk van veel TikTok-gebruikers louter op een snelle like kan rekenen, of op de kreet ‘Instant follow, ontzettend mooi!’, is het in het literatuuronderwijs kortom mogelijk om langer stil te staan bij de (multimodale) vorm ervan. Dat kan overigens prima in relatie tot gedichten op papier. Reflecties op lichamen met schade komen immers ook in de poëzie buiten TikTok voor, soms zelfs expliciet in relatie tot de digitale context waarin Weijers zich begeeft – zoals in de postfeministische poëzie van Merel van Slobbe of Maxime Garcia Diaz (cf. *Leven*, 2024).

Derde strategie: een TikTok-gedicht naast een papieren gedicht

De bedoelde vergelijking tussen TikTok-poëzie en poëzie op papier zou je zelfs als een strategie op zich kunnen zien. Misschien wel de mooiste casus daarvoor in ons taalgebied is Billie Vos, die haar multimodale poëzie op zowel Instagram (@devosinhetbos) als TikTok (@billievos) publiceert en daarnaast twee papieren bundels uitgaaf bij Pelckmans, *Door het de bos de liefde zien* (2023) en *alleen van u als ik van mij* (2025). Uit die laatste bundel komt het onderstaande gedicht (Vos, 2025, p. 61):

ge moet u niet verklaren
ge moet niet zeggen dat het u spijt
de juiste mensen speelt ge niet kwijt
door te zeggen dat ge ruimte nodig hebt

er is tijd

durf te zeggen wat ge denkt
leer uzelf accepteren
hoe gij ook reageert
waar uw grens ook ligt
op dat uiterste
is waar wij leren
balanceren
– tot hier –
voor nu
verder ga ik niet

het is belangrijk dat ge dat weet
het is belangrijk dat ge dat ziet
want als gij het niet weet
ja, dan weet ik het niet

geef het aan
ik kan u alleen maar schoner vinden
als ge dichter bij uzelf durft te staan

Vanzelfsprekend leent het gedicht zich voor allerlei vragen over vorm en inhoud, die je zou kunnen behandelen zonder Vos’ activiteit op sociale media in het verhaal mee te nemen. Een TikTok-loze poëzieles zou bijvoorbeeld kunnen gaan over de levensles c.q. het relatieadvies dat Vos haar lezers in dit gedicht geeft (durf grenzen te stellen en wees eerlijk over die grenzen in het contact met de ander) en *en passant* aandacht kunnen besteden aan poëtische technieken, zoals het opmerkelijke enjambement in ‘leren / balanceren’ of de iconische plaatsing op afstand van ‘er is tijd’. Wie zich daartoe beperkt, benut echter niet alle mediumspecifieke mogelijkheden die de poëzie van Vos ons biedt. Na een inhoudelijke en formele bespreking van het gedicht zouden leerlingen ook – al dan niet in groepjes – de opdracht kunnen krijgen om na te denken over een TikTok-filmpje waarin dit gedicht wordt vertolkt. Hoe denken zij dat Vos, met haar 6.300 volgers op TikTok en nog eens 17.000 op Instagram, de videoperformance van haar gedicht (1 minuut en 6 seconden) heeft aangepakt? Is ze bijvoorbeeld zelf te zien of niet? Wat voor beelden gebruikt ze precies? Wat voor muziek monteert ze eronder? Wordt de tekst voorgedragen of staat deze alleen in beeld – of allebei? Hoe is de kleurstelling van het filmpje? En wat voor reacties denken de leerlingen dat erbij staan?

Zo’n opdracht plaatst leerlingen feitelijk in de rol van regisseur of *content creator*, een aanpak die Koen Grubben en ik eerder bepleitten voor de omgang met filmadaptaties in de klas (Grubben & Dera, 2021). Groot voordeel ervan in de context van TikTok is dat leerlingen via een dergelijke creatieve metaopdracht niet gedwon-

gen worden om zelf filmpjes te maken en te uploaden, maar wel aangezet worden om te denken over mediums specifieke effecten. Wanneer ze hun eigen scenario vervolgens geconfronteerd zien met het ‘daadwerkelijke’ filmpje van Billie Vos (op haar TikTok-pagina geüpload op 28 juli 2024, zie QR-code 2), is de kans bovendien groot dat ze er met een grotere betrokkenheid naar kijken. En dat vergroot vervolgens de kans dat er inzichten over literaire technieken beklijven. Iconiciteit opmerken op papier is immers één ding, maar als de camera bij ‘er is tijd’ vervolgens ook nog eens inzoomt, blijft het concept misschien nog hangen ook.

Besluit

In de eerdergenoemde studie van Rahman en Curwood (2026) gaven Australische docenten aan dat zij behoefte hadden aan toegankelijke en relevante onderwijsmaterialen rondom de literaire cultuur op TikTok, zodat zij niet zelf eindeloos door het platform hoefden te scrollen op zoek naar bruikbare video’s. Deze bijdrage heeft een eerste zet in die richting willen geven voor het poëzieonderwijs van docenten in het Nederlandse taalgebied.

QR-code 2. Het gedicht ‘ge moet u niet verklaren’ van Billie Vos (@billievos; <vm.tiktok.com/ZGdHTYcsA>)

De voorbeelden bij de drie hier besproken strategieën kunnen tezamen een lessenreeks rond poëzie op TikTok vormen: breng het veld in kaart in les 1, ontleed een video van Lot Weijers in les 2 en zet in les 3 de stap naar de vergelijkende analyse aan de hand van Billie Vos. Hopelijk is duidelijk geworden dat dit méér behelst dan een laagdrempelig opstapje naar het ‘echte’ werk: wie serieus aan de slag gaat met TikTok-gedichten in de context van het literatuuronderwijs, schept ruimte voor affect én kritische analyse. ■

LITERATUUR
Bluijs, S., Dera, J., & Peeters, D. (2021). Waarom digitale literatuur in het literatuuronderwijs thuishoort. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 137(2), 150–163.
Delhey, Y., Dera, J., Janssen, L., Jentges, S., Koffeman, M., & Mekenkamp, M. (2025). *Tekstselectie in het Nederlandse literatuuronderwijs: Een enquêtestudie onder docenten Duits, Engels, Frans, Nederlands en Spaans*. Stichting Lezen.
Dera, J. (2024). BookTok: A narrative review of current literature and directions for future research. *Literature Compass*, 21(10–12), Artikel e70012.
Dera, J. (2025a). ‘Your voice brings calmness to the chaos in my mind’: Exploring the uses of poetry on TikTok. *Journal of Poetry Therapy*, 38(1), 24–37.
Dera, J. (2025b). Swipe-poëzie: Sylvia Plath, Lot Weijers en de poëziecultuur op TikTok. *Poëziekrant*, 49(6), 74–77.
Dera, J., Brouwer, S., & Welling, A. (2023). #BookTok’s appeal on ninth-grade students: An inquiry into students’ responses on a social media revelation. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 67(2), 99–110.
Grubben, K., & Dera, J. (2021). Literatuuronderwijs in beeld: Films en boekverfilmingen in de literatuurles. *Levende Talen Magazine*, 108(8), 18–22.
Leven, B. (2024). Spel, poëzie, en feministische politiek in postdigitale tijden. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 140(3/4), 268–287.
Kulkarni, S. (2024). Getting a feel for BookTok: Understanding affect on TikTok’s bookish subculture. In J. Dera & R. van Steensel (Red.), *Lezen in beweging: Ontwikkelingen in leesbevordering, lees- en literatuuronderwijs, digitaal lezen en toetsing* (p. 75–86). Eburon.
Pâquet, L. (2019). Selfie-help: The multimodal appeal of Instagram poetry. *The Journal of Popular Culture*, 52(2), 296–314.
Rahman, N., & Curwood, J. (2026). Teaching with TikTok: Leveraging social reading cultures through #BookTok. *Teaching Education*, 37(1), 1–20.
Starre, K. van der. (2021). De nieuwe gedichtenlezer: Instagrampoëzie. In E. Segers & R. van Steensel (Red.), *De nieuwe lezer: Lezen in het digitale tijdperk* (p. 85–96). Eburon.
Thomas, B. (2020). *Literature and social media*. Routledge.